

sig saa stærkt ind i Folks Bevidsthed ud over Landet og har taget sig saa meget Arbejde paa og sat sine Spor saa tydeligt, at det vilde være meget betænkeligt og, jeg synes, meget beklageligt, om Menighedsraadene nu forsvandt. Man kan pege paa bestemte Punkter, hvor Menighedsraadene have sat deres Spor ret tydeligt. Jeg vil begynde med at nævne et Par mindre Punkter, men hvor de dog have været af Betydning. Jeg skal saaledes nævne Menighedsraadenes Virksomhed, naar der forskellige Steder i Landet har været Tale om Omannektering af Præsteembederne eller indenfor det enkelte Sogn om Bortsalg af Præstegaardsjord. I saadanne Tilfælde har man fra forskellige Steder tydelige Vidnesbyrd om, at Menighedsraadene have gjort deres Gavn. Naar der har skullet ske Afløsning af Offer og Accidenser, saa er det ganske vitteligt, at Afløsningen er sket nemmere nu end i tidligere Tid og ingenlunde med ringere Udbytte for dem, der nyde godt af Afløsningen, Lærerne og Præsterne i Sognene. Menighedsraadene have stillet sig grumme loyalt paa dette Punkt. Jeg skal nævne en anden Ting. Man kan ganske vist spørge, om det er fuldstændig rigtigt, at det er sket, men Menighedsraadene ere i mange Tilfælde gennem Legatfundatser, indsatte som Bestyrelser af Legater. Naar de nu døde, vilde Administrationen, de, der ellers have med disse Fundatser at gøre, faa et ikke ubetydeligt Arbejde. Jeg skal dernæst nævne som Hovedsagen og som det, der efter min Mening i højeste Grad maa bevirke, at man maa ønske, at Menighedsraadene maa bestaa, den Deltagelse i Embedsbesættelser, som Menighedsraadene have haft i de forløbne 6 Aar. Det gaar jo saaledes — og det er jeg vis paa, at saa godt som alle, maaske alle dette høje Tings Medlemmer ville give mig Ret i —, at naar Haanden i den Grad, og med Rette, er rakt til Sognebeboerne, er det en umaadelig vanskelig og saare beklagelig Ting, om denne Ret nu om en Maaned skal være fortabt for Sognebeboerne, og det synes egentlig at være en saa umulig Ting at tage denne Haand tilbage og give sig til at besætte Præsteembeder ganske efter den ældre, tidligere gældende Ordning, at jeg synes, at den Minister, der er paa det enkelte Tidspunkt, maa tage under Overvejelse, om der ikke kunde findes en eller anden Maade, hvorpaa Ministeriet kunde sætte sig i Forbindelse med Sognebeboerne for dog i nogen Maade at høre

deres berettigede Ønsker. At falde tilbage paa det, som meget var blevet Skik og Brug, før Menighedsraadene oprettedes, nemlig at der underskrevs Adresser og sendtes Deputationer ind til Ministeriet, vilde være et meget daarligt Surrogat, thi der fremkommer ikke derved den Ansvarsfølelse, som i høj Grad har været til Stede hos Menighedsraadene paa dette Punkt. De, der som jeg f. Eks. have været til Stede ved Møder, Menighedsraadene have holdt i Anledning af Besættelse af Præsteembeder, have maattet lægge Mærke til den grumme stærke Følelse af det Ansvar, de havde. Naar det gælder en Adresse, som bæres rundt i Sognet til Underskrift, og om at danne en Deputation til at overbringe denne Adresse, mangler denne Ansvarlighedsfølelse, som i høj Grad har præget Menighedsraadenes Arbejde, hvad mange, blandt andre jeg, have kunnet kontrollere nogle Gange. Derfor vil jeg anse det for meget trist og meget beklageligt, om Menighedsraadene skulde afgaa ved Døden, men paa den anden Side maa jeg paa det allerbestemteste anmode dette høje Ting om ikke at stemme for Flertallets Ændringsforslag. Det at slæbe Bestemmelsen om det kirkelige Udvalgs Fortsættelse med lader sig ganske sikkert ikke gøre, og jeg anser det for ganske sandsynligt, at det hele, hvis dette høje Ting fastholder det, saa ikke bliver til noget, og saa dø Menighedsraadene den Død, jeg absolut ikke synes, de fortjene, hverken efter det Arbejde, de have gjort, eller efter den Gerning, de have som Grundlag for et videre fremskridende Arbejde paa Kirkens fremtidige Liv og sikre Bestaaen.

Jeg tror dermed at have besvaret de Udtalelser fra de ærede Ordførere, som jeg har Grund til at besvare, jeg ved i alt Fald i Øjeblikket ikke mere at udtale i denne Sag. Kun vil jeg gentage min anbefaling om at stemme for selve Lovforslaget, idet jeg saa til tredie Behandling vil stille et Ændringsforslag, hvorved det hindres, at Menighedsraadene dø den 1. Januar 1910.

Den fungerende Ordfører (Goos): Paa dette paa Grund af Omstændighederne fremrykkede Tidspunkt skal jeg udtale mig ganske kort i Anledning af et Par Bemærkninger, som ere gjorte af det ærede 2det Medlem for 6te Kreds (Johansen) og af den højtærede Minister angaaende Spørgsmaalet om det kirkelige Udvalgs Forlængelse.

Det ærede Medlem og ligeledes den